

ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری

مطالعه موردی: منطقه یک شهر اهواز

احمد پورا احمد - استاد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.
 محمود آروین^۱ - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
 نگار رحیم پور - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۳/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۸/۱۷

چکیده

زنان نیمی از جمعیت ساکن شهرها هستند و روند روزافزون حضور آنان در محیط‌های کار و فعالیت اجتماعی شهری سبب می‌شود تا در مکانیابی و طراحی و ساخت کالبد شهر حضور گسترده این قشر در عرصه‌های عمومی مورد توجه قرار گیرد. حضور در فضاهای عمومی، برنامه‌ریزی برای ارتقای امنیت زنان را ضروری می‌سازد. مرحله قبل از برنامه‌ریزی، ارزیابی و شناخت عوامل مؤثر بر امنیت زنان است. هدف این پژوهش ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری منطقه یک شهر اهواز می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع هدف کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها جزو پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی و به طور کامل مدل‌یابی معادلات ساختاری است. گردآوری داده‌ها از طریق پرسشنامه‌ای با هفت شاخص (نظارت، اجتماعی، رفتاری، کالبدی، مبلمان، محیطی و دسترسی) و ۳۵ گویه بر مبنای پاسخ‌های زنان ساکن منطقه یک با حجم نمونه ۳۸۱ نفر انجام شد. اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق نرم‌افزارهای SPSS21 و smart-PLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان می‌دهد شاخص‌های نظارت، اجتماعی، رفتاری، کالبدی، مبلمان، محیطی و دسترسی بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز تأثیر می‌گذارند. ضریب مسیر در شاخص دسترسی ۰/۵۴۹، شاخص اجتماعی ۰/۵۵۸، شاخص کالبدی ۰/۶۱۱، شاخص مبلمان ۰/۲۸۴، شاخص محیطی ۰/۵۴۱، شاخص نظارتی ۰/۶۱۴ و شاخص رفتاری ۰/۴۴۳ به دست آمده است. شاخص نظارت بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت زنان منطقه یک شهر اهواز دارد و بعد از آن به ترتیب شاخص کالبدی، شاخص اجتماعی، شاخص دسترسی، شاخص محیطی و شاخص رفتاری و در آخر شاخص مبلمان کمترین تأثیر را بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز دارد.

واژگان کلیدی: امنیت شهری، احساس امنیت زنان، فضاهای عمومی شهری، منطقه یک.

۵۳

شماره بیست و سوم

تابستان ۱۳۹۶

فصلنامه علمی-پژوهشی

مطالعات شهری

ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری

داده‌اند و کشور ما هم در حال توسعه و ترقی است، بنابراین، پرداختن به مسائل زنان به عنوان سرمایه‌های اجتماعی و انسانی از ضروری‌ترین نیازهای جامعه امروز ما می‌باشد. مشارکت و حضور زنان در بخش‌های گوناگون جامعه این ضرورت را بیش از پیش بر ما آشکار می‌سازد (Ahmadi and Kaldi, 2012: 2). مهم‌ترین نیاز امروز زنان برای گسترش فعالیت‌های اجتماعی آنها، ایجاد امنیت است و هر چه حضور زنان در عرصه‌های مختلف، جدی‌تر و پررنگ‌تر باشد، امنیت آنها بیشتر خواهد بود (Yahya Zadeh & Khadri, 2014: 153). فضاهای شهری در شهرهای بزرگ، اگرچه بسیار جذاب و خیره‌کننده‌اند ولی در عین حال سرشار از ناامنی و هراس هستند. به همین دلیل اغلب فضاهای شهری، آن جاذبه‌ای که برای مردان دارند، برای زنان ندارند؛ چراکه برای زنان با آسایش و امنیت کافی همراه نیست. شاید بتوان گفت یکی از عوامل مهمی که باعث می‌شود، زنان احساس کنند به حاشیه رانده شده‌اند، نحوه کارکرد فضاهای شهری است که تحرک پذیری زنان را محدود می‌کند و آنان را با ترس و ناامنی روبه‌رو می‌سازد (Busy & Rezaei, 2012: 20). مهم‌ترین هدف مدیریت شهری را می‌توان ارتقای شرایط کار و زندگی جمعیت ساکن در قالب اқشار و گروه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از حقوق شهروندان، تشویق به توسعه اقتصادی و اجتماعی، پایدار دانستن شهرها باید به‌گونه‌ای مدیریت شوند که جای هیچ‌گونه ترس و احساس عدم امنیت برای شهروندان باقی نگذارد. به همین دلیل ترس عاملی برای محرومیت زنان در رفتن به فضاهای عمومی شهر و نظارت عاملی برای تأمین احساس امنیت می‌باشد. نظارت به این دلیل اهمیت دارد که گروه‌های آسیب‌پذیر و از جمله زنان به دلیل عدم احساس امنیت فرصت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را از دست می‌دهند. در چنین شرایطی زنان در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی محروم می‌شوند و البته در این‌گونه موارد هیچ تردیدی نیست که همواره زنان فقیرتر بیشتر قربانی جرم و جنایت ناشی از عدم امنیت می‌شوند (Rastegar et al, 2015: 81). همچنین براساس یافته‌های پژوهش‌های گوناگون احساس ناامنی زنان معمولاً در کلانشهرها که حلقه تعاملات اجتماعی گسترده‌تر است، نسبت به شهرهای کوچک‌تر که بافت‌های سنتی و هنجاری اجتماعی محدودیت کافی را برای مقابله با ناامنی ایجاد می‌کنند، محسوس‌تر است (Movahed & Hemmat, 2013: 58). کلانشهر اهواز نیز یکی از شهرهایی است که مسئله امنیت شهروندان به خصوص زنان یکی از مسائل مهم مدیران شهری و انتظامی شهر می‌باشد. منطقه یک در شهر اهواز به علت وجود بازار و مراکز اداری و تفریحی و نقطه ارتباط سایر نقاط شهری یکی از متراکم‌ترین و پر رفت‌وآمدترین فضاهای شهری را دارد. همچنین وجود بافت‌های فرسوده و محله حاشیه‌نشین آخر آسفالت در این منطقه سبب ایجاد مسائل زیادی از جمله کاهش امنیت به ویژه برای قشر زنان ساکن این منطقه شده است. کسانی که در این منطقه زندگی می‌کنند بیشتر از همه تحت تأثیر شرایط محیطی این منطقه و رفتار استفاده‌کنندگان فضاهای عمومی منطقه قرار می‌گیرند. بنابراین هدف پژوهش حاضر ارزیابی احساس امنیت زنان ساکن در منطقه

امنیت از دوران کهن مهم‌ترین دغدغه انسان‌ها بوده است (Assarian Nejad et al, 2013: 53). با پیدایش زندگی، تمدن و حیات بشری به صورت جمعی، بحث امنیت و به ویژه امنیت اجتماعی به عنوان یک مقوله مهم و ضروری مطرح می‌شود (Pasndeh et al, 2009: 76). یکی از مهم‌ترین مباحثی که طی سال‌های گذشته به دلایل گوناگونی مانند تراکم جمعیت و کاهش روابط چهره به چهره انسانی، مدنظر برنامه‌ریزان و مدیران شهری قرار گرفته، مقوله امنیت شهروندان است. وجود امنیت در محیط‌های شهری یکی از الزامات اساسی کیفیت زندگی محسوب می‌شود (Zabihi et al, 2013: 120). در نیمه نخست قرن بیستم، همزمان با رشد شتاب‌آلود جمعیت شهری و افزایش رویه ناهنجاری‌های اجتماعی، بررسی‌های جغرافیایی ناهنجاری‌های شهری و شناسایی کانون‌های جرم‌خیز، از مباحث مهم مسائل اجتماعی شد (Azami & Roosta, 2012: 180). امروزه با گسترده و پیچیده شدن جوامع، موضوع امنیت ابعاد گسترده و پیچیده‌ای به خود گرفته است (Mousavi et al, 2014: 186). در بسیاری موارد نوع طراحی فضای کالبدی، نقشی که مکان خاصی به خود می‌گیرد و ابعاد اجتماعی یک محدوده منجر می‌گردد که فضاها امن و یا برعکس ناامن گردند (Sadienezhad & Azimi, 2011: 83). از آنجا که فضاهای شهری امروزی مؤلفه‌ای برای وقوع ناهنجاری‌های شهری و در نتیجه ناامنی در شهر می‌باشند، بنابراین بررسی جنبه‌های کیفی و کمی امنیت در فضاهای شهری امری ضروری است (Rakhshani Nasab & Esfandiari Mahani, 2014: 110). احساس امنیت در فضاهای شهری یکی از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت فضا محسوب می‌شود و به رغم این که مسئله امنیت در هر جامعه یک مقوله پیچیده و دارای ابعاد متنوع و متعدد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است، در تأمین این نیاز نمی‌بایست از نقش و تأثیر عوامل محیطی غافل شد (Salehi, 2011: 3). در نخستین برنامه‌ریزی‌های شهری در نیمه نخست قرن بیستم، شهرها براساس تفکیک کارکردها به شیوه سنتی مورد توجه قرار گرفته‌اند؛ یعنی زنان به حوزه خصوصی و مردان به حوزه عمومی تعلق داشته‌اند. این تفکیک با وجود افزایش شهرنشینی، توسعه شهرها و تغییرات همچنان باقی مانده و باعث ایجاد تناقضی شده است که نتیجه آن ناامنی زنان در فضاهای شهری است. زندگی زنان در شهرها همواره تحت تأثیر نبود امنیت شهری واقعی یا بالقوه است و این امر مانع دیگری برای زنان است که نتوانند شهروندان فعال همه‌جانبه باشند (Afshani & Zakeri Hamaneh, 2012: 146). فمینیست‌ها معتقدند، در حالی که امنیت همیشه به عنوان یک موضوع مردانه مورد توجه قرار گرفته است، به ندرت زنان در ادبیات امنیت بازنشاسی شده‌اند. از نظر آنان، امنیت اجتماعی وقتی کامل می‌شود که زنان به طور اساسی در مرکز امنیت قرار گیرند. ترس از خشونت و تعدی، اعتماد به نفس تعداد زیادی از زنان را تضعیف می‌کند و دسترسی به فضای شهر را برای آنان با محدودیت مواجه خواهد کرد (Lotfi et al, 2013: 139). با توجه به این‌که زنان نیمی از وزن جمعیتی جامعه را به خود اختصاص

یک شهر اهواز می‌باشد و به دنبال این مطلب است که در منطقه یک تأثیر هریک از شاخص‌های متأثر از فضای شهری منطقه بر احساس امنیت تا چه میزان می‌باشد.

۲. مبانی نظری

تحقیقاتی که در انگلستان و روی مسئله «احساس امنیت زنان در فضاهای شهری» انجام گرفت مشخص کرد، ضعف‌هایی که در برنامه‌ریزی و طراحی شهری وجود دارند موجب می‌شود تا میزان لذت بردن زنان از فضاهای شهری در طول روز محدود شود. استفاده زنان از فضاهای عمومی مختص می‌شود به استفاده بیشتر از مراکز خرید، پارک‌ها، پیاده‌روها، سطوح مسکونی و سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی، که همه اینها در تحقیقات ثابت شده است که در مقابل جرم و بی‌تمدنی آسیب‌پذیر هستند (Rosewarne, 2005: 71). انجمن برنامه‌ریزی آمریکا (۲۰۰۵) در پژوهشی با عنوان «برقراری امنیت از طریق طراحی؛ خلق محیطی امن در ویرجینیا» بیان کرده که با استفاده از رویکرد "جلوگیری از جرم از طریق طراحی محیطی" به طور مؤثر می‌توان مانع از وقوع جرم شد؛ که این خود باعث سرزندگی و توانایی اقتصادی در نواحی شهری می‌گردد. در واقع تصور مردم از نواحی سرزنده و زیبا مکان‌هایی است که در آن احساس امنیت و راحتی کنند. فرناندز پژوهشی با عنوان «ممانعت از جرم احساس امنیت در طراحی محیط» ارائه نموده است. هدف از انجام این پژوهش تأثیر طراحی محیطی و اثرات آن در خلق محیطی امن است. در راستای انجام این پژوهش، وضعیت محدوده مورد مطالعه و درک مردم از امنیت مورد سنجش قرار گرفته است. معیارهای طراحی با در نظر گرفتن امنیت گردآوری شده و در نهایت عکس‌العمل‌های کاربران فضا مطابق اصول روان‌شناسی برای استفاده در آینده و بعد از اعمال تغییرات پیش‌بینی گردیده است (Fernandez, 2005). بمانیان و همکاران در پژوهشی با عنوان «امنیت تردد زنان در فضاهای شهری و سنجش مشارکتی آنها در بخش مرکزی شهر تهران» به این نتایج دست یافتند که بین تردد و احساس امنیت زنان رابطه وجود دارد و همچنین شاخص‌هایی مانند ارتقای امنیت وسایل نقلیه عمومی، بهبود امنیت عابران پیاده، افزایش نظارت (طبیعی و مصنوعی) بر تردد عابران و ارتقای امنیت تردد شبانه زنان مؤثر می‌باشند (Bomanian et al, 2008). ضابطیان و همکاران در مقاله‌ای با عنوان بررسی الگوی برنامه‌ریزی کاربری فضاهای شهری مؤثر بر افزایش امنیت زنان (نمونه موردی: بخش مرکزی شهر تهران) به این مهم دست یافتند که بین میزان تنوع کاربری‌ها و فعالیت‌های شهری در فضای عمومی محدوده مطالعاتی، با افزایش میزان امنیت زنان رابطه‌ای مستقیم وجود دارد (Zabetian et al, 2010). گلی در پژوهشی با عنوان «زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک آزادی شیراز) به این نتایج دست یافت که عوامل محیطی مانند کاربری اراضی، تنوع کاربری‌های پیرامون و ساعت‌های فعالیت آنها و نیز مجاورت‌های مکانی کاربری‌ها، با افزایش حس امنیت زنان رابطه

معنی‌داری دارد. عوامل شخص مانند سن، تحصیلات، اشتغال و مهاجرت تأثیر معنی‌داری بر میزان احساس امنیت زنان نداشته است (Goli, 2012). لطفی و همکاران در پژوهشی با عنوان «ارزیابی مؤلفه‌های کالبدی فضاهای عمومی و تأثیر آن در احساس امنیت اجتماعی شهروندان بابل» به این نتایج پی بردند که رابطه مستقیم و معنی‌داری میان مؤلفه‌های محیطی و امنیت اجتماعی وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل میسر نشان می‌دهد که عوامل محیطی و پس از آن نور بیشترین تأثیر را در ارتقای احساس امنیت اجتماعی فضاهای عمومی شهرداری (Lotfi et al, 2014). ضابطیان در پایان نامه خود با عنوان شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط شهری (نمونه موردی: محدوده مطالعاتی جنوبی خیابان امام خمینی حد فاصل خیابان ناصرخسرو تا وحدت اسلامی) به این نتایج دست یافته است: با افزایش میزان جاذبه و تنوع کاربری‌ها و افزایش حضور اثرگذار زنان در فضاهای شهری و میزان تردد و استفاده هرچه بیشتر زنان از این فضاها، به تدریج امنیت زنان افزایش می‌یابد و در نهایت فضا با شهرت مناسب اجتماعی و امن تلقی می‌گردد و اجتماع، فضایی امن خلق خواهد کرد (Zabetian Targhi, 2008).

۲.۱. فضای شهری

مفهوم فضای شهری از دیدگاه اندیشمندان شاخه‌های مطالعاتی مختلف با توجه به رویکردشان به صورت متفاوتی تعریف شده و هر یک از آنها بر جنبه‌های خاصی تأکید دارند. با وجود این در سال‌های اخیر با مطرح شدن فضای شهری به مثابه موضوع میان‌رشته‌ای، تلاش‌های جدیدی در جهت پیوند ابعاد مختلف و نزدیک ساختن نظریات صورت گرفته است. فضای شهری به باور اندیشمندان معماری و شهرسازی فراتر از مؤلفه‌های هندسی و کالبدی است. فضای شهری در تعریفی عام شامل فضای زندگی شهروندانی است که آگاهانه یا ناآگاهانه برای مقاصد مختلف طی می‌شود. خیابان‌ها، بلوارها، میدان‌ها، پارک‌ها، معابر، نماهای ساختمانی و جز آن را می‌توان فضای شهری نامید (Gilich & Amari, 2013: 22). فضای شهری به ترکیبی اطلاق می‌شود که از فعالیت‌ها، بناهای مختلف فرهنگی، اجتماعی، اداری، تجاری و مانند آن و عناصر و اجزای شهری به صورتی آراسته، هماهنگ و واجد نظم و بالطبع با ارزش‌های بصری سازمان یافته است (Azhdar, 2011: 35). فضاهای شهری، فضاهایی هستند که با حضور و حرکت شهروندان حیات و قوام می‌یابند؛ حضوری که با فعالیت آنها توأم می‌باشد و بویایی زندگی را به نمایش می‌گذارد (Mortazavi, 2010: 19). فضاهای شهری موضوع بسیاری از رشته‌های مختلف می‌باشد، بنابراین از منظرهای مختلف تعریف می‌شود که تمامی آنها به نوعی مکمل هم‌اند. در جغرافیا، روان‌شناسی محیط و جامعه‌شناسی شهری، فضای شهری به عنوان یک موقعیت مادی، زمینه نمادین و اجتماعی و به میزان قلمروی حوادث و خطرات در نظر گرفته می‌شود (Lapinitie, 2007: 32). دیدگاه معماری، فضاهای عمومی را به عنوان مکان‌هایی باز و قابل دسترس تعریف می‌کند و در حقیقت در تقابل با فضاهای خصوصی جایی که دسترسی به آن محدود و کنترل شده است،

قرار می‌گیرد (Garcia-Ramon, 2004: 217).

۲.۲. امنیت

امنیت مجموعه شرایط و وضعیتی است که موجب ثبات و آرامش خاطر در جامعه می‌گردد و ترس و خوف از نظر عامه مردم رخت برمی‌بندد (۲: ۲۰۰۸، Bayat). سازمان ملل امنیت را چنین تعریف می‌کند: این که کشورها هیچ‌گونه احساس خطر حمله خارجی، فشار سیاسی یا اقتصادی نکنند و بتوانند آزادانه گسترش و توسعه خویش را تعقیب نمایند (6: 2011، Adamei et al). در طبقه‌بندی نیازها که توسط مازلو به انجام رسیده، امنیت پس از نیازهای زیستی (آب، غذا و...) به عنوان دومین طبقه از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین نیازها معرفی شده است (Wellesley, 1990). جان لنگ نیز در مدل نیازهای انسانی، سلسله‌مراتب و روابط بین نیازها را در قالب دسته‌های مشتمل بر نیازهای زیستی، امنیت، وابستگی، عزت و اعتماد به نفس، تحقق خویشتن و زیبایی‌شناسی بررسی می‌کند و امنیت را به عنوان یکی از نیازهای اساسی، در رتبه دوم این تقسیم‌بندی قرار می‌دهد (Carmona et al, 2003). امنیت را با توجه به مطالعات صورت گرفته می‌توان به طور کلی در سطوح مختلفی همچون امنیت عمومی، اجتماعی، کارکردی، شهری، کالبدی و محیطی مورد تحلیل و بررسی قرار داد. فضاهای عمومی شهری نیز به عنوان بخش کالبدی عرصه عمومی که تجلی کالبدی این عرصه محسوب می‌شوند، در تعامل نزدیکی با موضوع امنیت قرار می‌گیرند. چرا که در اهداف تئوری‌های شهرسازی اجتماعی، ورود به مکان‌های عمومی شهر به توازن بین کنترل‌های اجتماعی و صمیمیت، امنیت و احساس ناامنی، آشنا و غریبه، شباهت‌ها و تفاوت‌ها بستگی دارد. بنابراین شهرها هم محل ترس و تمایل و هم تهدید و فرصت می‌باشند که هم جاذبه و هم دافعه ایجاد می‌کنند (196: 2014، Mousavi et al). در دو دهه اخیر، مسئله ایمنی شهری و ضرورت کاهش ناهنجاری‌های شهری، دغدغه مهم مدیران و برنامه‌ریزان بوده است؛ زیرا امنیت، زمینه‌ساز و بستر توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی است و خود نیز از این عناصر تأثیر می‌پذیرد (177: 2006، Rahnamaei). افزایش امنیت در شهرها افزون بر مزایای ظاهری چون تقویت هویت، سرزندگی، کارایی و زیبایی فضا، این مزیت را دارد که مردم در فضای ایمن حضور مؤثرتری دارند و زندگی، فعالیت، سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار رونق بیشتری می‌گیرد و در نتیجه از نظر مالی و اقتصادی شاهد رشد افزون‌تری خواهیم بود و برعکس فضاهای ناامن، دافع مردم و سرمایه‌گذاران خواهد بود (87: 2007، Hosainion). در فضاهای شهری احساس امنیت به این معناست که شهروندان بتوانند آزادانه جابه‌جا شوند، با هم‌شهریان خود ارتباط برقرار کنند و به فعالیت‌های اجتماعی بپردازند، بدون آن که تهدید شوند یا با خشونت و آزار و اذیت جسمی و روحی یا نابرابری جنسی مواجه شوند. احساس امنیت در فضاهای شهری به معنای امنیت خاطر شهروندان از مال، جان و... است که خود نشانگر سازمان‌یافتگی، قانونمندی و باثبات بودن جامعه است (45: 2014، Lotfi et al.). امروزه اکثر فضاهای شهری ماهیتی جنسی شده یافته‌اند؛ یعنی عملاً فضای شهری در برابر تحرك آزادانه زنان اعمال محدودیت

می‌کند. زنان و بسیاری از اقشار و گروه‌های اجتماعی نه تنها از حق طبیعی خود (یعنی بهره‌مندی از فضاهای عمومی شهر) محروم‌اند، بلکه به دنبال آن از سهم شدن در این‌گونه فضاها و فرایند مشارکت و فعالیت‌های اجتماعی نیز باز می‌مانند. یکی از مسائلی که در فضاهای جنسیتی شده وجود دارد، عدم احساس امنیت زنان در این فضاهاست (121: 2011، Arshiha & Modiri). نگرش جنسیتی به مسئله امنیت نمی‌تواند تبعیض و خط‌کشی محسوب شود زیرا در صورت ایجاد یک فضای امن برای زنان به طور متعاقب کودکان و مردان نیز احساس امنیت و آرامش خواهند داشت. همچنین از بعد عدالت اجتماعی و عدالت شهروندی، زنان نیز مانند مردان باید در فضای شهری که شهروند آن محسوب می‌شوند، احساس راحتی و امنیت داشته باشند و حضور آنها در شهر به دلیل ناامنی ناشی از ضعف‌های شهرسازی محدود نشده باشد (35: 2014، Piri).

۲.۳. عوامل مؤثر بر احساس امنیت زنان در فضای شهری

۲.۳.۱. مزاحمت‌های خیابانی

یکی از انواع آزار و اذیت‌هایی که زنان در جوامع مختلف به اشکال متفاوت با آن مواجه هستند، مزاحمت‌های خیابانی است. بومن در تعریف مزاحمت خیابانی می‌نویسد: رفتارهای زیادی هستند که در حیطه مزاحمت‌های خیابانی قرار می‌گیرند. مزاحمت غریبه‌ها شامل رفتارهای کلامی و غیرکلامی می‌شوند. تاکنون مطالعات محدودی در خصوص مزاحمت‌های خیابانی در ایران صورت گرفته است. مطالعه سحابی نشان می‌دهد که زنان ایرانی، مزاحمت خیابانی را مهم‌ترین عامل تهدید خود می‌پندارند. متلک، حرف‌های رکیک و رفتارهای غیرعادی از جمله مزاحمت‌هایی است که زنان ایرانی تجربه می‌کنند (82: 2009، Sahabi).

۲.۳.۲. تاریکی هوا و امنیت تردد در شهر برای زنان

حقیقتی که وجود دارد این است که تعداد زیادی از زنان پس از تاریک شدن هوا از خانه‌های خود بیرون نمی‌آیند تا از فضاهای عمومی استفاده کنند و یا از کسی می‌خواهند تا آنان را در حضور شبانه مشایعت کند. نکته جالب این است که تاریکی شب خود به عنوان یک عنصر طبیعی از تغییر محیط زیست که بر ترس از جرم تأثیر می‌گذارد، از نظر اجتماعی تحت تأثیر جو اجتماعی حاکم بر فضای شبانه قرار می‌گیرد (286: 1999، Koskela pain).

۲.۳.۳. عامل نظارت بر تردد زنان

نظارت مؤلفه بسیار مهمی در ارتقای میزان رضایت اجتماعی زنان از محیط‌ها می‌باشد. معمولاً دو عامل در ایجاد و بهبود ضریب نظارت مؤثر می‌باشد.

۲.۳.۴. نظارت عمومی، اجتماعی و طبیعی

این عامل که در قالب تئوری چشم‌های خیابان به وسیله جین جیکوب مطرح شده، به معنای نظارت به وسیله خود مردم بر فضای شهری به صورت غیررسمی می‌باشد. براساس مطالعه‌ای که روی خشونت در واحدهای همسایگی شهری در اواسط دهه ۱۹۹۰ انجام شد، نتایج نشان داد نرخ خشونت کمتری در واحدهای همسایگی که «روحیه جمعی» دارند، اتفاق می‌افتد و این روحیه باعث نظارت در نگهداری و مراقبت از بچه‌های آنان و ابقای نظام

صد اجتماعی، امروزه در بسیاری از جوامع به شکل حاد درآمده و از حالت یک پدیده اجتماعی خارج و به شکل یک معضل اجتماعی نمودار شده است که سلامتی و امنیت جامعه را به مخاطره می‌اندازد (Taheri et al., 2009:23). در این میان یکی از مهم‌ترین ارکانها برای وظایف پلیس، مانند وظایفی که در خصوص کشف جرائم مهم انجام می‌دهد و برخی اقدامات فضایی که به پلیس محول می‌شود، در واقع وظایف ثانوی پلیس هستند (Shayegan, 2008:43).

۲,۳,۱۱ نقش رنگ در میزان امنیت

برخی روان‌شناسان معتقدند که رنگ هم از نظر فیزیولوژیک و هم از نظر روحی-روانی بر انسان‌ها تأثیر می‌گذارد؛ به طوری که می‌توان از آنها حتی در کاهش برخی بیماری‌ها و افزایش یا کاهش برخی اختلالات روحی-روانی استفاده کرد (Ebrahimi, 2009:19).

۲,۳,۱۲ حمل و نقل و امنیت

تحقیقات نشان می‌دهد که زنان بیشتر از اتوبوس استفاده می‌کنند. سرویس‌دهی منظم وسایل نقلیه عمومی و امنیت فضای ایستگاه‌ها و پایانه‌ها یکی از مؤلفه‌های اصلی در جلب اعتماد عمومی به این نوع از حمل و نقل است. موارد مختلفی برای بهبودی ضریب امنیت عمومی در مؤلفه‌های حمل و نقل شهری مطرح شده که بر مسائلی تأکید دارند که نه تنها ابعاد فیزیکی بلکه ابعاد روانی استفاده از مؤلفه‌های حمل و نقل شهری را در بر می‌گیرد. چهار ویژگی عمومی که هر ایستگاه اتوبوس باید داشته باشد، عبارتند از: دید؛ مردم باید قادر به دیدن نزدیک شدن اتوبوس به ایستگاه باشند، ایستگاه‌هایی ضعیف ارزیابی می‌شوند که این شرایط را فراهم نکنند که در این صورت مردم مجبور به ترک ایستگاه خواهند شد. دسترسی؛ مردم باید به راحتی قادر به سوار شدن به اتوبوس باشند. برای بسیاری از مسافران این جنبه مهم‌ترین ویژگی یک ایستگاه اتوبوس است. آسایش، راحتی و امنیت؛ ایستگاه اتوبوس باید جایی برای نشستن، محافظت در برابر شرایط آب‌وهوایی داشته باشد و القاکننده احساس ایمنی و امنیت باشد. اطلاعات؛ مردم نیاز به دانستن زمان رفت و برگشت اتوبوس دارند. این امر به ویژه برای افراد غریبه‌ای که با این روند آشنا نیستند، اهمیت دارد (PPS, 2008).

۲,۳,۱۳ نقش حجاب در میزان احساس امنیت زنان

در جامعه اسلامی ما پایندی به ارزش‌هایی چون حجاب، به عنوان یکی از مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی تلقی می‌شود. هنجار شدن این ارزش تضمین برخی مؤلفه‌های مهم اجتماعی را برای افراد جامعه به ویژه زنان دامن می‌زند. این متغیر مهم اجتماعی امنیت می‌باشد. چرا که امنیت یکی از نیازهای اولیه، ضروری و فطری بشر است و انسان تا پایان و در تمام مراحل زندگی خود بدان نیازمند است. از آنجا که «حجاب» موجب برقراری آرامش روانی، استحکام پیوند خانوادگی، استواری اجتماع، ارزش و احترام زن می‌شود، می‌تواند یکی از عوامل مهم برقراری امنیت اجتماعی در سطح جامعه به ویژه برای زنان باشد. به همین دلیل است که در جامعه ما به عنوان یک جامعه اسلامی، رعایت حجاب از سوی زن در محیط اجتماعی واجب است (Fazelian, 2010:69).

عمومی می‌شود. در واقع این مفهوم در قالب جمله «مردم باید خود پلیس یکدیگر باشند» در فرهنگ ما نیز رواج داشته و احساس کنترل فضا به وسیله سایر مردم موجب افزایش حس امنیت عابران می‌شود (www.pps.org, 2005:29).

۲,۳,۵ نظارت غیر اجتماعی (مانند دوربین‌های مدار بسته)

این ابزار در جایی که مراقبت طبیعی امکان‌پذیر نیست، ممکن است مناسب باشد. دوربین‌های مدار بسته می‌توانند در مکان‌هایی در سطح شهر مانند درون معابر، در اتوبوس‌ها، در پارکینگ‌های ماشین و یا در زیرگذرها و پل‌های عابر پیاده کار گذاشته شوند. در واقع این ابزار با ایجاد این حس که محیط تحت نظر است، ضریب ایمنی محیط را بالا می‌برد (Ditton, 2000:683).

۲,۳,۶ روشنایی و امنیت

یکی از مهم‌ترین عواملی که در افزایش امنیت مؤثر است، استفاده از نور و روشنایی می‌باشد. نور مناسب به مردم کمک می‌کند که بهتر ببینند و دیده شوند (Gharei et al, 2010:23).

۲,۳,۷ کیفیت پیاده‌روها و امنیت

یکی از عواملی که موجب ارتقای امنیت فیزیکی و روانی پیاده‌رو می‌گردد، کیفیت شبکه معابر پیاده و پوشش آن برای شخص پیاده می‌باشد. پیاده‌روها علاوه بر نقش دسترسی و ارتباطی، مکانی امن و راحت برای تماس اجتماعی، گردش، تماشا و غیره فراهم می‌آورند. در پیاده‌روها آزادی عمل فرد پیاده برای توقف، مکث، تغییر جهت و تماس مستقیم با دیگران بسیار زیاد است (Bomanian et al., 2008:40).

۲,۳,۸ پوشش گیاهی و امنیت

مهم‌ترین عناصر کالبدی موجود در فضای سبز را پوشش گیاهی تشکیل می‌دهد. در زمینه طراحی فضاهای شهری دفاع‌پذیر، نقش کاشت درختان و درختچه‌ها در ایمنی فردی مورد توجه قرار می‌گیرد. این ایده بر این پایه استوار است که درختان و درختچه‌ها در شهرها می‌توانند موجبات کمک به جنایتکاران را فراهم سازند (از نظر ارتفاع درختان و درختچه‌ها و حجم بوته‌ها). در راستای این ایده و به دنبال ارائه راه‌حل، شورای شهر بیرمنگام در سیاست کاشت درختان در فضای درون شهر قانون کاشت درختان با قطر کمتر از ۱۵۰ میلی‌متر اعلام کرد (Menam & Zarabian, 2011:9).

۲,۳,۹ نقش قابل دید بودن محیط در امنیت

قابل دید بودن یک فاکتور مهم در افزایش احساس امنیت و آسایش استفاده‌کنندگان یک محیط است. در واقع اگر مردم بتوانند جلو و اطراف خود را ببینند و مردم دیگر را مشاهده کنند، احساس امنیت آنها به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش پیدا می‌کند. وضوح مرزها به کاربران اجازه و توانایی بررسی حضور افرادی که ممکن است برای آنها یک خطر محسوب شوند را می‌دهد که این عمل یعنی توانایی دید داخل و خارج منطقه نفوذپذیری بصری نامیده می‌شود. وجود بوته‌زارها، نرده‌ها، دیوارها، گوشه‌ها، آلاچیق‌ها با ساختمان‌ها می‌تواند مانع از دید و در نتیجه کاهش درک ایمنی واقعی شود (PPS, ORG, 2008).

۲,۳,۱۰ نقش پلیس در تأمین امنیت

افزایش ناامنی‌های اجتماعی، سرقت‌ها، رفتارهای غیرمسئولانه و

که اغلب بخش مرکزی شهر را شامل می‌شوند (Safaei Pour et al., 2014:94). (تصویر شماره ۱)

در شهر اهواز طبق مطالعات طرح بافت فرسوده، در محدوده فعلی شهر ۱۱ محدوده بافت فرسوده شناسایی شده است. از محدوده‌های شناسایی شده، مرکز شهر و یوسفی در منطقه یک شهر اهواز ۳۵۲/۴ هکتار از بافت فرسوده شهر اهواز را در خود جا می‌دهد. با توجه به تصویر شماره ۲ می‌توان گفت بیشترین محدوده‌های بافت فرسوده در محدوده منطقه یک و هفت شهر اهواز قرار دارند.

هسته تاریخی شهر اهواز (منطقه یک) به علت وجود کاربری‌ها و عناصر مهمی مانند بازار امام خمینی و محدوده‌های تجاری، پیاده راه سلمان فارسی، مصالحی امام خمینی، کاربری‌های تفریحی و اقامتی و... بیشترین فشردگی را در بافت کالبدی و جمعیت دارد. همچنین این منطقه به علت ورود چهارپل به محدوده منطقه، پایانه‌های اتوبوس‌رانی آزادگان و شهید فهمیده و ایستگاه‌های تاکسی بیشترین حجم رفت‌وآمد ساکنان شهر و مسافران را دارد (تصویر شماره ۳).

۴. روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف «کاربردی» و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، «توصیفی-پیمایشی» است. شاخص‌های تحقیق با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی تحقیقات گذشته تدوین شده است. در این پژوهش از شاخص‌های (نظارت، اجتماعی، رفتاری، کالبدی، مبلمان، محیطی و دسترسی) با ۳۵ گویه استفاده شده است. جامعه آماری با توجه به موضوع پژوهش، زنان منطقه یک شهر اهواز (۵۸ هزار و ۶۴۱ نفر) می‌باشند که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۱ نفر تعیین گردید. شیوه توزیع پرسشنامه بدین صورت می‌باشد که ابتدا حجم نمونه مشخص گردید، سپس از ۳۸۱ نفر حجم نمونه با توجه به جمعیت زنان در هر ۱۴ محله توزیع گردید. همچنین در هر منزل از بین زنان بالای ۱۵ سال، با روش تصادفی ساده یک نفر انتخاب و با او مصاحبه شد. مقیاس اندازه‌گیری براساس طیف لیکرت از

۲،۳،۱۴. فیزیک محیط در رابطه با حس امنیت

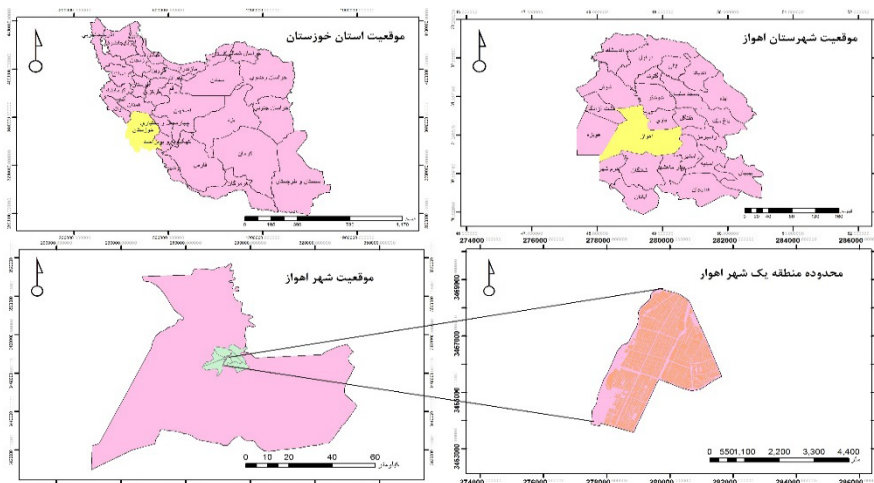
خصوصیات برخی فضاهای شهری به گونه‌ای است که زمینه ترس بیشتری را فراهم می‌آورد. عدم وجود نور کافی در خیابان، خوابیدن بی‌سرپناهان و معتادان در کنار خیابان و نبود پیاده‌رو در اتوبان‌ها از آن جمله‌اند. براساس نظریه اسکار نیومن، فضاهایی که امکان دیدن و دیده شدن در آنها بیشتر باشد و در ذهن امکان کمی برای فرار فراهم آورند، پتانسیل کمتری برای فعالیت مجرمان فراهم می‌آورند (Schweitzer, 1999:11).

۲،۳،۱۵. دسترسی پذیری

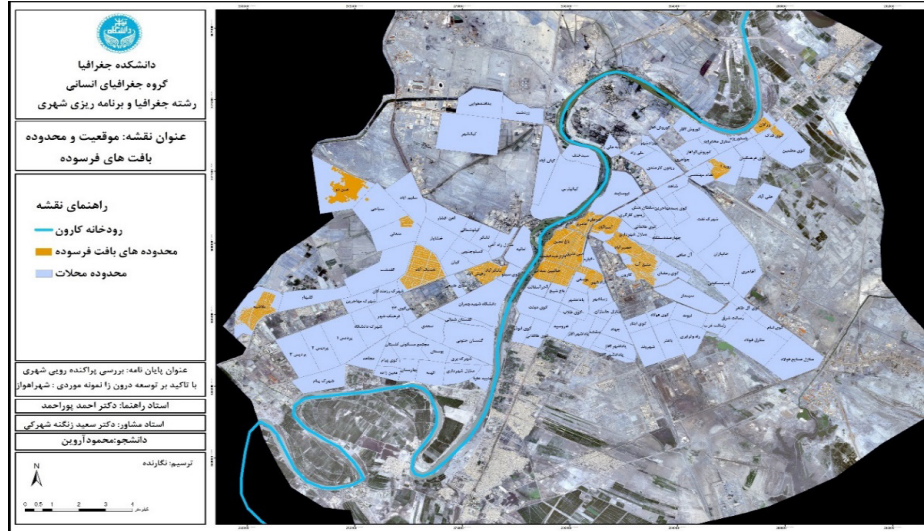
دسترسی به مفهوم سهولت «نفوذپذیری» به بخش‌های مختلف بافت شهری و غیره است. در واقع نخستین پیش شرط طراحی یک فضای خوب در شهر، امکان دسترسی به آن است. بدون امکان دسترسی مناسب، امکان استفاده از فضا کم می‌شود و احساس تعلق به آن نیز رقیق می‌گردد (Abbas Zadegan, 2005:161).

۳. محدوده مورد مطالعه

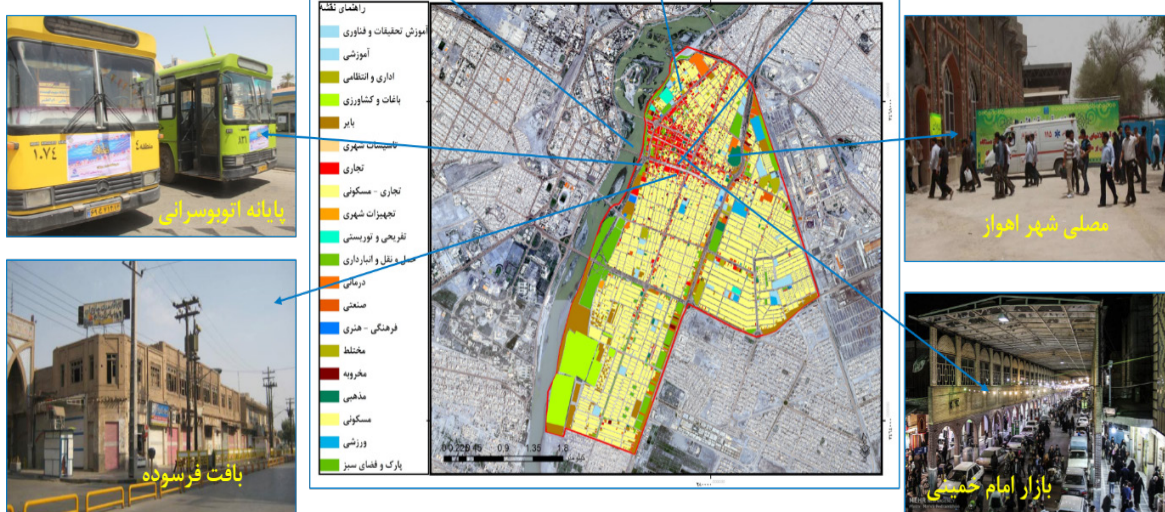
کلانشهر اهواز در موقعیت جغرافیایی ۳۱ درجه و ۱۳ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۲۳ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۳۲ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۴۷ دقیقه طول شرقی واقع شده است (Marouf Nezhad, 1390:69). این کلانشهر مرکز استان خوزستان می‌باشد که ارتفاع آن از سطح دریا ۱۸ متر است (shahrdari Ahvaz:2012:9). این کلانشهر به وسیله رودخانه کارون به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم می‌شود. جمعیت اهواز در نخستین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۳۵) برابر ۱۲۰ هزار و ۹۸ نفر و در آخرین سرشماری یعنی (۱۳۹۰) برابر با یک میلیون و ۱۱۲ هزار و ۲۱ نفر بوده است (Statistical Center of Iran: 1956 to 2011). منطقه یک شهرداری سال ۱۳۶۴ تأسیس شد و اکنون به پنج ناحیه خدمات شهری تقسیم شده است. (ناحیه ۱، ۲، ۳، ۴ و ناحیه ویژه). این منطقه از شمال به خیابان رضوی و امتداد حریم راه‌آهن - جنوب خیابان جنت - شرق حاشیه راه‌آهن و امتداد اتوبان آیت‌الله بهبهانی از میدان جمهوری به سمت بهشت شهدا و از غرب به حاشیه کارون محدود می‌شود. تعداد ۱۸ محله در محدوده خدماتی منطقه یک شهرداری قرار دارد

تصویر شماره ۱: موقعیت منطقه یک شهر اهواز

تصویر شماره ۲: موقعیت و محدوده بافت های فرسوده شهر اهواز

تصویر شماره ۳: عناصر مهم منطقه یک شهر اهواز

همان طور که گفته شد در این پژوهش برای هر شاخص یک فرضیه می توان به صورت زیر در نظر گرفت:

فرضیه ۱: شاخص دسترسی تأثیر مثبت و معنی داری بر احساس امنیت زنان دارد.

فرضیه ۲: شاخص اجتماعی تأثیر مثبت و معنی داری بر احساس امنیت زنان دارد.

فرضیه ۳: شاخص کالبدی تأثیر مثبت و معنی داری بر احساس امنیت زنان دارد.

فرضیه ۴: شاخص مبلمان تأثیر مثبت و معنی داری بر احساس امنیت زنان دارد.

فرضیه ۵: شاخص محیطی تأثیر مثبت و معنی داری بر احساس امنیت زنان دارد.

خیلی کم تا خیلی زیاد و نحوه نمره دهی پرسش ها نیز از نمره ۱ تا ۵ بود. برای تحلیل و سنجش مدل پژوهش از تحلیل داده ها به وسیله معادلات ساختاری استفاده شد. مدل یابی معادلات ساختاری، تکنیک آماری قدرتمندی است که مدل اندازه گیری (تحلیلی عاملی تأییدی) و ساختاری (رگرسیون یا تحلیل مسیر) را با یک آزمون آماری همزمان ترکیب می کند. از طریق این فنون، پژوهشگران می توانند ساختارهای فرضی (مدل ها) را رد یا انطباق آنها را با داده ها تأیید کنند. نرم افزار مورد استفاده در این پژوهش برای این تحلیل SMART-PLS است. این نرم افزار مدل های معادلات ساختاری را که دارای چند متغیر بوده و اثرات مستقیم، غیرمستقیم و تعاملی را شامل می شود، مورد تحلیل قرار می دهد.

جدول شماره ۱: شاخص‌ها و گویه‌های پژوهش

شاخص	گویه‌ها	Shamsuddin & Hussin 2013	Ahmad Fitri Amir 2015	شهبانی و همکاران ۱۳۹۳	رضوان و فتحی ۱۳۹۱	اکبری و پاک‌بینان ۱۳۹۱	کوزه گر کالجی ۱۳۹۳	افشار کهن و رحیفی ۱۳۹۲	قاسمی ۱۳۹۲	لطیفی و همکاران ۱۳۹۴	مولائی ۱۳۹۴	محمدی ۱۳۹۲	لطیفی و همکاران ۱۳۹۳	حاجی همدانی ۱۳۹۴	زارعی ۱۳۹۵	ضابطیان طرفی ۱۳۸۷	قلیچ و عماری، ۱۳۹۲	
نظارت	حضور گشت پلیس	*	*	*					*			*					*	
	وجود دوربین‌های مدار بسته	*	*						*								*	
	نظارت شهروندان	*	*				*	*				*					*	
اجتماعی	متلک و حرف‌های زشت از عابران				*											*		
	وجود سرقت و جیب‌بری																	
	بی‌توجهی به حقوق دیگران از طرف دیگر شهروندان.						*								*			
	ناهنجارهای اجتماعی (اعتیاد، فقر)				*									*				
رفتاری	وجود آثار تخریب ارادل و آوازش				*									*				
	رفتارهای پرخطر رانندگی													*				
	آرایش و طرز راه رفتن و حرف زدن							*									*	
	همراه داشتن زیورآلات و اشیاء گران قیمت							*									*	
کالبدی	داشتن مهارت‌های دفاع شخصی							*										
	بدون دلیل پرسه زدن در خیابان							*										
	انفرادی یا دسته‌جمعی بیرون رفتن							*	*									
	وجود شکاف یا فضاهای خالی در خیابان‌ها			*														
مبلمان	عدم هماهنگی و یکپارچگی احجام ساختمانی											*		*		*		
	وجود بافت‌های فرسوده و قدیمی										*	*		*		*		
	وجود زمین‌های بایر و خالی											*	*	*		*		
	نزدیک بودن خانه به محل کار و خدمات													*		*		
محیطی	تفکیک فضاهای عمومی و خصوصی										*			*		*		
	نورپردازی مناسب خیابان‌ها و کوچه‌ها			*							*		*	*		*		
	وجود موانع دید مانند نرده، درخت، ...												*	*		*		
	کیفیت معابر آسف، رنگ، ... مبلمان شهری مناسب							*					*	*		*		
دسترسی	تابلوه‌های راهنمای دقیق و قابل رویت							*				*		*		*		
	استفاده هماهنگ از رنگ در بناها			*								*	*	*		*		
	وجود آلودگی صوتی			*								*	*	*		*		
دسترسی	خیابان‌های کثیف و پراز زباله و فاضلاب			*								*	*	*		*		
	فراوانی حیوانات مودی و سگ											*	*	*		*		
	وجود ساختمان‌های با نمای کثیف و مخدوش											*	*	*		*		
دسترسی	وجود راه‌های مخصوص عابر پیاده											*	*	*		*		
	دسترسی راحت به حمل و نقل عمومی			*								*	*	*		*		
	دسترسی راحت به خیابان‌های اصلی											*	*	*		*		
	دسترسی به اماکن انتظامی و امنیتی		*									*	*	*		*		

۶. شماره بیست و سوم تابستان ۱۳۹۶ فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات شهرک‌های ایرانی از ژرفای احساس امنیت زنان در فضاهای شهری

۵. بحث و یافته‌ها

بحث احساس امنیت به ویژه در محیط‌های شهری تحت تأثیر عوامل زیادی قرار دارد؛ از ویژگی‌های محیطی (صدا، رنگ، بو و...) تا ویژگی‌های روانی و شخصیتی فرد بر احساس امنیت تأثیر می‌گذارد. در این پژوهش سعی شده با دیدگاهی همه‌جانبه به احساس امنیت و شاخص‌های آن توجه شود و با تأکید بر

امنیت زنان دارد. فرضیه ۶: شاخص نظارت تأثیر مثبت و معنی‌داری بر احساس امنیت زنان دارد. فرضیه ۷: شاخص رفتاری تأثیر مثبت و معنی‌داری بر احساس امنیت زنان دارد.

smart-pls ارزش t ، معنی دار بودن اثر متغیرها را برهم نشان می‌دهد. اگر مقدار آبیشتراز $1/96$ باشد، یعنی اثر مثبت وجود دارد و معنی دار است. اگر بین $1/96$ تا $-1/96$ باشد، اثر معنی داری وجود ندارد و اگر کوچک‌تر از $-1/96$ باشد، یعنی اثر منفی دارد، ولی معنی دار است. همچنین ضرایب مسیر اگر بالای 60 درصد باشد، بدین معنی است که ارتباطی قوی میان دو متغیر وجود دارد، اگر بین $3/30$ تا $6/30$ باشند، ارتباط متوسط و اگر زیر $3/30$ باشند، ارتباط ضعیفی وجود دارد. شکل‌های خروجی از نرم‌افزار ضرایب مسیر (تصویر شماره ۴) و مقدار t (تصویر شماره ۵) را نشان می‌دهد که با استفاده از این می‌توان به تحلیل فرضیه‌های پژوهش پرداخت. با توجه به نتایج جدول شماره ۴ و تصویرهای شماره ۴ و ۵ می‌توان عنوان کرد که نتیجه حاصل از آزمون فرضیه اول (تأثیر شاخص دسترسی بر احساس امنیت زنان) با توجه به ضریب مسیر 0.549 و مقدار t 7.72 نشان می‌دهد که شاخص دسترسی بر احساس امنیت تأثیر معنی دار و متوسط دارد. نتیجه بررسی با نتیجه تحقیق ضابطیان (۱۳۸۷) همسو می‌باشد که بیان کرد سرویس دهی نامناسب اتوبوس‌ها به ویژه در شب سبب ترس و دلهره می‌شود. در آزمون فرضیه دوم (تأثیر شاخص اجتماعی بر احساس امنیت زنان) با ضریب مسیر 0.558 و مقدار t (7.11) مشخص گردید که شاخص اجتماعی بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز تأثیر مثبت و معنی داری دارد. در تحقیق سبحانی و همکاران (۱۳۸۸) تأثیر شاخص اجتماعی و رفتارهای اجتماعی بر احساس امنیت مورد بررسی قرار گرفت و بیان شد که زنان و دختران معتقدند، محیط شهر آن قدر ناامن است که همیشه احساس ترس دارند که تنهایی بیرون از خانه بروند، مگر این که یکی از افراد خانواده همراه آنها باشد. ضریب مسیر 0.611 و مقدار t (7.22) در بررسی فرضیه سوم (تأثیر شاخص کالبدی بر احساس امنیت زنان) مشخص‌کننده این است که شاخص کالبدی تأثیر مثبت و قوی بر احساس امنیت زنان دارد. نتیجه بررسی شاخص کالبدی با نتیجه تحقیق رزم‌پور و همکاران (۱۳۹۳) همسو می‌باشد که نشان می‌دهد از دیدگاه شهروندان زن، شاخص کالبدی تأثیر بسزایی در کاهش امنیت زنان در شهر یاسوج دارند. نتیجه بررسی شاخص مبلمان و کالبدی با تحقیق اکبری و پاک بنیان (۱۳۹۱) همسو می‌باشد که مشخص کرد، ویژگی‌های کالبدی و مبلمان شهری بر احساس امنیت زنان در محله نارمک و اکباتان شهر تهران تأثیر می‌گذارد.

شاخص‌های کالبدی و محیطی (برنامه‌ریزی شهری) مورد بررسی قرار گیرد. این که کدام یک از شاخص‌ها تأثیر بیشتری در احساس امنیت دارند، دیدگاه و ذهنیت زنان ساکن منطقه یک مشخص می‌کند. برای این منظور از نرم‌افزار آماری smart-pls بهره گرفته شد. در روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار smart-pls قبل از تحلیل تأثیرگذاری شاخص‌ها، اعتبار سازه‌ها و پایایی و روایی بررسی می‌شود. برای بررسی اعتبار سازه‌ها، فرنل و لاکر (۱۹۸۱)، سه ملاک را معرفی کرده‌اند که شامل اعتبار هر یک از گویه‌ها، پایایی ترکیبی (CR) هر یک از سازه‌ها و متوسط واریانس استخراج شده (AVE) است. در مورد اعتبار هر یک از گویه‌ها، مقدار بار عاملی 0.4 و بیشتر هر گویه در تحلیل عاملی تأییدی مؤید این مطلب است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است (Hallind, ۱۹۹۹; quoted by Alizadeh, ۲۰۱۵). برای ارزیابی پایایی پرسشنامه در این پژوهش از بررسی سازگاری درونی و برای بررسی روایی از روایی همگرا استفاده شد. برای بررسی پایایی مدل‌های اندازه‌گیری، یکی از روش‌های پرکاربرد، بررسی سازگاری درونی است. نتایج این بررسی در جدول شماره ۲ قابل مشاهده می‌باشد.

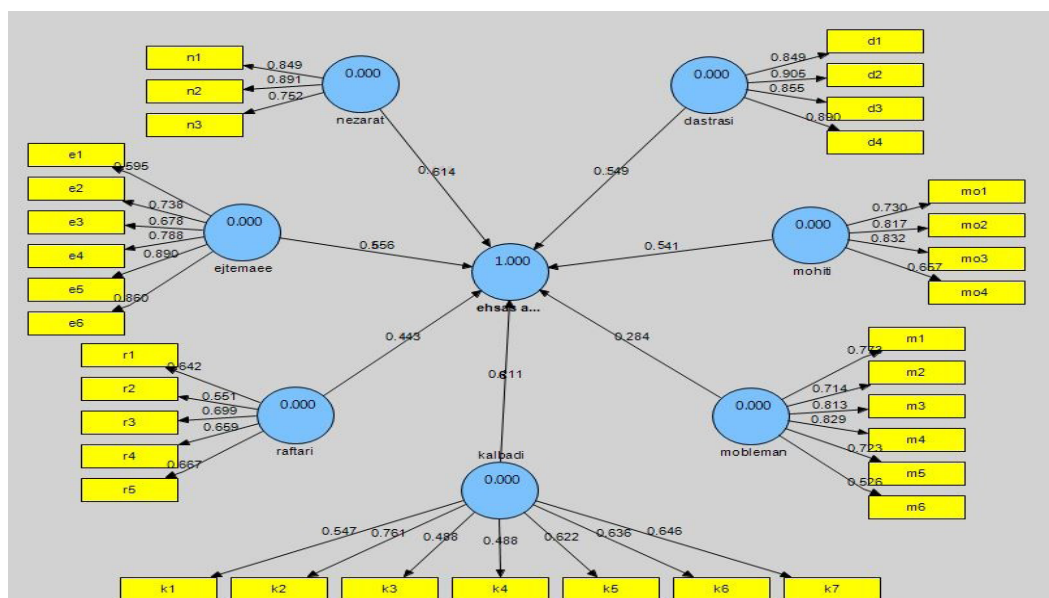
جدول شماره ۲ ضرایب شاخص‌های سازگاری درونی را نشان می‌دهد. همه ضرایب پایایی مرکب و آلفای کرونباخ بیشتر از حد بحرانی 0.7 هستند و همه میانگین واریانس‌های استخراج شده بیشتر از حد 0.4 می‌باشند. در نتیجه می‌توان گفت مدل‌های اندازه‌گیری در حد قابل قبولی قرار دارند. گام بعدی بررسی مدل‌های اندازه‌گیری از نظر روایی و پرداختن به سنجش توانایی مدل‌های اندازه‌گیری در سنجش پدیده مورد نظر است. یک روش قدرتمند برای این کار، بررسی روایی سازه از طریق ارزیابی روایی واگرا و همگرایی مدل‌های اندازه‌گیری است. روایی همگرا نمرات شاخص‌هایی را بررسی می‌کند که برای سنجش یک سازه تعریف شده‌اند. روایی همگرا بدین معناست که مجموعه معرف‌ها، سازه اصلی را تبیین می‌کنند. اگر شاخص‌ها نتایج یکسانی را نشان دادند، در نتیجه روایی همگرا وجود دارد (جدول شماره ۳). جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که بارهای عاملی شاخص‌های درون هر سازه نسبت به سازه بیرونی آن مقدار بیشتری را به خود اختصاص می‌دهند که این می‌تواند نشان دهنده روایی همگرا در بین شاخص‌های هر یک از سازه‌های پژوهش باشد. در نرم‌افزار

جدول شماره ۲: ضریب پایایی ترکیبی و روایی همگرا

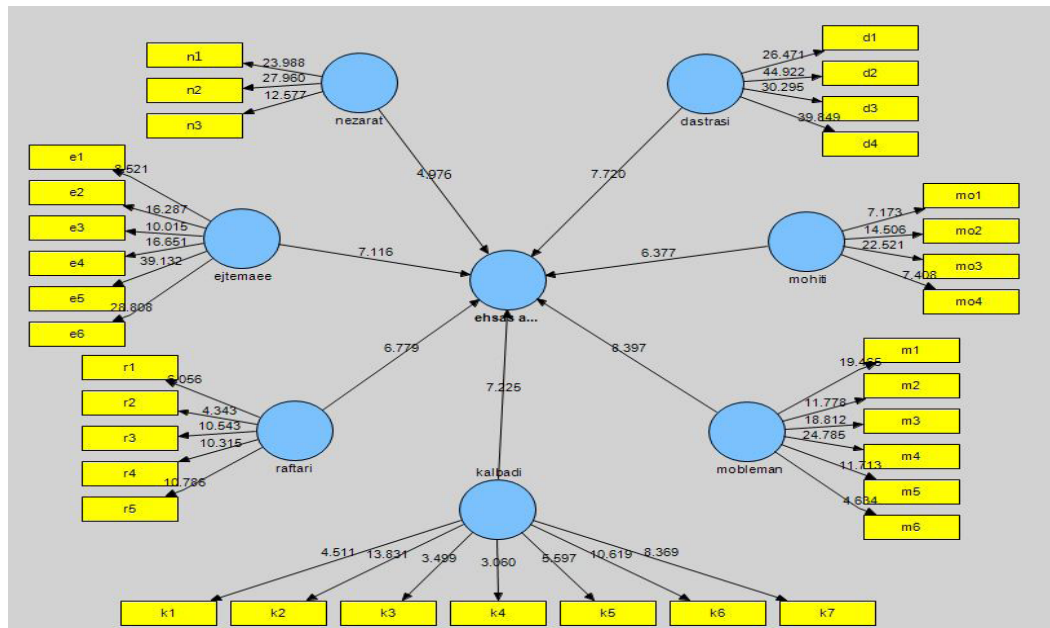
نام متغیر	تعداد	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE میانگین یا واریانس استخراج شده
دسترسی	۴	0.898116	0.928907	0.765745
اجتماعی	۶	0.853253	0.892512	0.584851
کالبدی	۷	0.718383	0.798110	0.466184
مبلمان	۶	0.827085	0.874641	0.542294
محیطی	۴	0.765481	0.846280	0.581292
نظارتی	۳	0.777554	0.871179	0.693747
رفتاری	۵	0.659803	0.780363	0.416854
مجموع سئوالات	۳۵	0.913012	0.922240	0.565923

جدول شماره ۳: بارهای عاملی گویه‌ها

	دسترسی	اجتماعی	کالبدی	مبلمان	محیطی	نظارتی	رفتاری	نوع سنجش	P value
d1	0.848946	0.351793	0.481670	0.707734	0.161980	0.327369	0.389031	انعکاسی	<۰/۰۰۱
d2	0.904682	0.414427	0.286764	0.671769	0.342236	0.211505	0.322748	انعکاسی	<۰/۰۰۱
d3	0.855048	0.216823	0.130746	0.617385	0.267901	0.152691	0.230059	انعکاسی	<۰/۰۰۱
d4	0.890346	0.316703	0.307006	0.611351	0.227917	0.388130	0.373973	انعکاسی	<۰/۰۰۱
e1	0.266057	0.594935	0.222829	0.279680	0.302061	0.097838	0.038605	انعکاسی	<۰/۰۰۱
e2	0.353749	0.737797	0.189454	0.119220	0.246929	0.199249	0.213103	انعکاسی	<۰/۰۰۱
e3	0.309734	0.678014	0.418711	0.328411	0.331378	0.456145	0.329040	انعکاسی	<۰/۰۰۱
e4	0.151573	0.787559	0.409323	0.161558	0.254005	0.074004	0.376697	انعکاسی	<۰/۰۰۱
e5	0.354445	0.889831	0.515715	0.266302	0.238182	0.278557	0.435151	انعکاسی	<۰/۰۰۱
e6	0.285668	0.859688	0.483899	0.223681	0.350892	0.144847	0.420238	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k1	0.170288	0.230752	0.547141	0.225343	0.223147	0.328061	0.426807	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k2	0.371971	0.383370	0.761117	0.428806	0.417835	0.355819	0.462537	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k3	-0.096345	0.270439	0.487611	0.203076	0.201105	0.078300	0.302075	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k4	-0.123760	0.385613	0.488345	0.115282	0.405929	0.025386	0.292792	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k5	0.005649	0.427903	0.622418	0.143779	0.436387	0.092975	0.272308	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k6	0.454065	0.324725	0.635663	0.606803	0.164390	0.361824	0.244772	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k7	0.350340	0.190243	0.645686	0.487621	0.231301	0.190089	0.359314	انعکاسی	<۰/۰۰۱
k7	0.350340	0.190243	0.645686	0.772592	0.182169	0.371588	0.265068	انعکاسی	<۰/۰۰۱
m1	0.667979	0.295751	0.394044	0.713726	0.444429	0.177892	0.391094	انعکاسی	<۰/۰۰۱
m2	0.484793	0.445146	0.450198	0.812765	0.267409	0.334158	0.289913	انعکاسی	<۰/۰۰۱
m3	0.582258	0.152442	0.381911	0.829198	0.238145	0.172191	0.368278	انعکاسی	<۰/۰۰۱
m4	0.604486	0.206212	0.408195	0.722714	0.338546	0.219193	0.248549	انعکاسی	<۰/۰۰۱
m5	0.568264	0.170735	0.529533	0.526297	0.287987	0.107260	0.065874	انعکاسی	<۰/۰۰۱
m6	0.348258	-0.032066	0.408817	0.094342	0.730163	0.099454	0.269253	انعکاسی	<۰/۰۰۱
mo1	0.145057	0.272840	0.216170	0.223147	0.817379	0.145499	0.260799	انعکاسی	<۰/۰۰۱
mo2	0.182431	0.236932	0.358716	0.410434	0.832183	0.253448	0.344501	انعکاسی	<۰/۰۰۱
mo3	0.275250	0.479591	0.508112	0.410434	0.832183	0.253448	0.344501	انعکاسی	<۰/۰۰۱
mo4	0.238046	0.032863	0.270881	0.426230	0.656807	0.003829	0.014196	انعکاسی	<۰/۰۰۱
n1	0.351190	0.227057	0.338931	0.380898	0.172867	0.848924	0.332378	انعکاسی	<۰/۰۰۱
n2	0.119430	0.273550	0.256884	0.161933	0.142823	0.891346	0.308363	انعکاسی	<۰/۰۰۱
n3	0.277897	0.219975	0.337999	0.222516	0.152349	0.752377	0.335984	انعکاسی	<۰/۰۰۱
r1	0.181205	0.336137	0.400748	0.144538	0.327270	0.226495	0.641947	انعکاسی	<۰/۰۰۱
r2	0.018741	0.210982	0.369058	-0.023293	0.085923	0.154475	0.551301	انعکاسی	<۰/۰۰۱
r3	0.303551	0.431399	0.272409	0.217033	0.141446	0.359523	0.698750	انعکاسی	<۰/۰۰۱
r4	0.232068	0.191926	0.315983	0.157780	0.105252	0.332215	0.659249	انعکاسی	<۰/۰۰۱
r5	0.369954	0.168574	0.439045	0.553315	0.286454	0.189206	0.667370	انعکاسی	<۰/۰۰۱

تصویر شماره ۵: ضریب معنی داری شاخص‌های پژوهش بر ابعادشان

تصویر شماره ۴: مدل آزمون پژوهش (ضرایب مسیر و بارهای عاملی)

جدول شماره ۴: خلاصه نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها

نتیجه	p-value	آماره T	ضریب مسیر	
تأیید	0.00	7.720338	0.549	دسترسی ← احساس امنیت
تأیید	0.00	7.116143	0.558	اجتماعی ← احساس امنیت
تأیید	0.00	7.225407	0.611	کالبدی ← احساس امنیت
تأیید	0.00	8.396733	0.284	مبلمان ← احساس امنیت
تأیید	0.00	6.377067	0.541	محیطی ← احساس امنیت
تأیید	0.00	4.976378	0.614	نظارتی ← احساس امنیت
تأیید	0.00	6.779392	0.443	رفتاری ← احساس امنیت

کاربری و اختلاط آنها در سطح شهر اشاره دارد و بر استفاده مؤثر و بازدارنده حضور عابران پیاده در مناطق شهری برای کاهش احتمال وقوع جرائم در پی امکان نظارت بیشتر می‌پردازد. اسکامو آنجل بر آن بود که با مشخص کردن حدود مالکیت، کاهش و یا افزایش دسترسی به محل و انجام اقداماتی در خصوص نظارت و مراقبت شهروندان و پلیس که از طریق محیط کالبدی صورت می‌گیرد، می‌توان در کاهش جرائم تأثیر مستقیم اعمال نمود. نتیجه بررسی شاخص نظارت با نتیجه تحقیق شبانی و همکاران (۱۳۹۳) همسو می‌باشد که نشان داد ۹۶ درصد زنان هنگامی که مأموران نیروی انتظامی را می‌بینند، احساس آرامش کرده و تنها چهار درصد مخالف این موضوع هستند. در واقع هنگام حضور در خیابان احساس داشتن یک پشتوانه و تکیه‌گاه که همان مأموران نیروی انتظامی می‌باشند، در ایجاد آرامش روحی و روانی زنان بسیار مؤثر و ترس آنان را از مزاحمت‌های خیابانی افراد کاهش می‌دهد. همچنین در رابطه با همین شاخص به این نتیجه دست یافتند که به دلیل حضور بیشتر مردم در روزهای آخر هفته در خیابان‌ها و توقفگاه‌ها، زنان احساس امنیت بیشتری نسبت به سایر روزهای هفته دارند. به خصوص شب‌های تعطیلات که افراد برای تفریح یا خرید به خیابان‌ها می‌روند، فضای شهری سرزنده‌تر شده و حضورپذیری راحت‌تر و بانشاط‌تر زنان را میسر می‌سازد و با

نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم (تأثیر شاخص مبلمان بر احساس امنیت زنان) با ضریب مسیر ۰٫۲۸۴ و مقدار t (۸٫۳۹) گواه بر این دارد که شاخص مبلمان تأثیر ضعیف و معنی‌داری دارد. در بررسی فرضیه پنجم (تأثیر شاخص محیطی بر احساس امنیت زنان) با ضریب مسیر ۰٫۵۴۱ و مقدار t (۶٫۳۷) مشخص گردید که شاخص محیطی بر احساس امنیت زنان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. در نظریه «پنجره‌های شکسته» که از سوی ویلسون و کلینگ در سال ۱۹۸۲ ارائه شد، ارتباط محیط‌های شهری آلوده، خشن و به هم ریخته با افزایش جرم تبیین می‌شود و بر این نکته تأکید شده است که مراقبت‌های محیطی به میزان زیادی باعث کاهش جرم می‌شود. از طرف دیگر عدم نظارت و مراقبت‌های محیطی مانند انباشت آشغال‌ها در مکان‌هایی مانند خرابه‌ها و یا فضاهای شهری، انجام برخی رفتارهای ناهنجار و خشن، ولگردی و تکدی‌گری را در چنین مکان‌هایی همراه می‌سازد. نتیجه حاصل از بررسی فرضیه ششم (تأثیر شاخص نظارتی بر احساس امنیت زنان) با ضریب مسیر ۰٫۶۱۴ و مقدار t (۴٫۷۹) مؤید این نکته است که شاخص نظارتی، تأثیر قوی و معنی‌داری بر احساس امنیت زنان دارد. جین جیکوبز در کتاب مرگ و زندگی در شهرهای آمریکا نیاز به خیابان‌های ایمن را در شهر مطرح می‌کند و به جداسازی و تشخیص مکان‌های عمومی و خصوصی، تنوع

معنی داری دارند. بالاترین میزان تأثیر را شاخص نظارت در دو بخش رسمی (نظارت پلیس و دوربین‌های مدار بسته) و غیررسمی (شهروندان) بر احساس امنیت می‌گذارد. شهر اهواز به لحاظ شرایط آب‌وهوایی به نحوی است که در روزهای گرم اکثر روزهای سال در بخشی از روز شهر شبیه شهر مردگان می‌شود. این خود سبب می‌شود رفت‌وآمد در روز همراه با ترس و دلهره باشد و از طرفی دیگر این شرایط سبب می‌شود که بیشترین استفاده از فضاهای شهری در شهر اهواز شب اتفاق بیفتد. بعد از شاخص نظارت، شاخص کالبدی بالاترین میزان تأثیر را بر احساس امنیت زنان دارد. همان طور که در بخش معرفی محدوده بیان شد، منطقه یک دارای بیشترین محدوده بافت فرسوده می‌باشد و در واقع قدیمی‌ترین هسته شهر اهواز است. همچنین محله آخر آسفالت که از نظر شرایط اجتماعی و کالبدی شرایط نامناسبی دارد، در این منطقه قرار دارد و تراکم و فشردگی بافت سبب تأثیر شاخص کالبدی بر احساس امنیت شده است. شاخص اجتماعی در منطقه یک شهر اهواز به علت تراکم زیاد جمعیت منطقه و استفاده‌کنندگان از فضا (وجود فضای بازار و مراکز تفریحی و...) و مهاجرپذیری شهر و چند قومیتی شهر، حضور مسافران غریبه برای خرید در منطقه، وجود پارک‌های ساحلی که پاتوق جوانان می‌باشد، سبب شده که این شاخص بعد از شاخص نظارت و کالبدی بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت داشته باشد. شاخص محیطی با گویه‌های وجود آلودگی صوتی، خیابان‌های کثیف و پر از زباله و فاضلاب، فراوانی حیوانات موذی و سگ، وجود ساختمان‌های با نمای کثیف و مخدوش همانند شاخص کالبدی به سبب وجود بافت‌های فرسوده و حاشیه‌نشین و استفاده زیاد از فضاها و حجم زیاد ترافیک ورودی به منطقه بر احساس امنیت زنان ساکن منطقه یک تأثیر می‌گذارد. طبق یافته‌های تحقیق در منطقه یک مشخص گردید، با وجود پایانه‌های اتوبوس‌رانی و ایستگاه‌های تاکسی، پاسخگویان معتقدند که میزان بالای این شرایط نتوانسته است احساس امنیت آنها را افزایش دهد. شاید عمده‌ترین دلیل آن حجم بالای استفاده‌کنندگان از آنها می‌باشد. همچنین به علت فشردگی و فرسودگی بافت، وجود راه‌های مخصوص عابر دچار ضعف می‌باشد و موجب شده بر احساس امنیت زنان مؤثر باشد. علاوه بر شاخص‌های بیرونی مانند شرایط کالبدی و محیطی در مورد نحوه رفتار زنان در فضای شهری و تأثیر آن بر احساس امنیت زنان، آنها معتقدند شاخص رفتاری نسبت به شاخص‌های محیطی تأثیر کمتری دارد. آخرین شاخص، شاخص مبلمان می‌باشد. در این شاخص به جز اهمیت گویه روشنایی، گویه‌های دیگر مانند کیفیت معابر، تابلوهای راهنما، استفاده‌کنندگان از رنگ از نظر پاسخگویان اهمیت کمتری داشته که سبب شده در مجموع شاخص مبلمان تأثیر کمتری داشته باشد. باید گفت که این شاخص‌ها بر یکدیگر تأثیرگذارند، مانند شاخص کالبدی که بر شاخصی مانند محیطی بیشترین تأثیر را دارد و یا شاخص نظارت که بر شاخص اجتماعی تأثیر می‌گذارد. نتایج تحقیق همسو با نظریات افرادی مانند جان جیکوبز (۱۹۶۱)، الیزابت وود (۱۹۶۱)، آنجل (۱۹۶۹) و اسکار نیومن (۱۹۷۲) است که معتقدند خصوصیات و ویژگی‌های مکان می‌تواند

نتیجه تحقیق محمدی و مرادی پادوک (۱۳۹۲) همسو می‌باشد که بیان کردند، حضور پلیس و نیروی انتظامی مهم‌ترین عامل در احساس امنیت می‌باشد. نتیجه بررسی هفتمین و آخرین فرضیه (تأثیر شاخص رفتاری بر احساس امنیت زنان) با ضریب مسیر ۰,۴۴۳، و مقدار $t(۶,۷۷)$ گویای این مطلب است که شاخص رفتاری تأثیر مثبت و معنی داری بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز دارد.

نتیجه کلی تحقیق با تحقیق حاجی احمدی و همکاران (۱۳۹۴) بیان‌کننده این نکته است که میزان انجام فعالیت زنان در فضای عمومی و متغیرهای مستقل (شرایط کالبدی، امنیت، زمان فعالیت، دسترسی و معاشرت‌پذیری) دارای رابطه قوی با یکدیگر، همسو می‌باشد. همچنین نتیجه تحقیق با تحقیق علی‌گلی (۱۳۹۹) همسو است که بیان کرد، بین فرم فضا، وجود اطلاعات محیطی همراه‌کننده، نور، آلودگی محیطی، میزان دسترسی به خدمات حمل‌ونقل عمومی و کیفیت فعالیت‌ها و کاربری زمین و احساس امنیت زنان همبستگی معنی داری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد.

۶. نتیجه‌گیری

یکی از مهم‌ترین مباحثی که طی سال‌های گذشته به دلایل گوناگونی مانند تراکم جمعیت و کاهش روابط چهره به چهره انسانی، مدنظر برنامه‌ریزان و مدیران شهری قرار گرفته، مقوله امنیت شهروندان به ویژه زنان و کودکان است. نگرش جنسیتی به مسئله امنیت نمی‌تواند تبعیض و خط‌کشی محسوب شود؛ زیرا در صورت ایجاد یک فضای امن برای زنان به طور متعاقب کودکان و مردان نیز احساس امنیت و آرامش خواهند داشت. همچنین از بعد عدالت اجتماعی و عدالت شهروندی، زنان نیز مانند مردان باید در فضای شهری که شهروند آن محسوب می‌شوند، احساس راحتی و امنیت داشته باشند و حضور آنان در شهر به دلیل ناشی از ضعف‌های شهرسازی محدود نشده باشد. این پژوهش به دنبال ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری در منطقه یک شهر اهواز است و این فرض را دنبال می‌کند که شرایط محیطی و رفتار استفاده‌کنندگان از فضا بر احساس امنیت زنان تأثیر می‌گذارد. باید گفت مقوله امنیت همانند مقوله‌های کیفیت زندگی شهری و زیست‌پذیری شهری دارای دو بعد عینی و ذهنی می‌باشد. بعد عینی، جرائمی که اتفاق می‌افتد مانند سرقت و زورگیری و بعد ذهنی نیز احساس و برداشت شهروندان از امنیت در فضای شهری را شامل می‌شود. به منظور بررسی احساس امنیت زنان یا بعد ذهنی امنیت از هفت شاخص بهره گرفته شد. شاخص‌ها به گونه‌ای انتخاب شده‌اند که محیط کالبدی، محیط اجتماعی و حالت رفتاری شهروند را مورد بررسی قرار دهد. با استفاده از ۳۸۱ پرسشنامه که به صورت خوشه‌ای بین محلات منطقه یک شهر اهواز توزیع و گردآوری شد و با استفاده از نرم‌افزار spss و smart-pls هر یک از شاخص‌ها بر احساس امنیت زنان مشخص گردید. نتایج پژوهشگر بیانگر این است که تمام شاخص‌های پژوهش بر احساس امنیت زنان در منطقه اثر

of Women (Case Study: Narmak Neighborhood and Ekbatan Town of Tehran). Journal of Homar haye Ziba Memari VA SHahrsazi, 17(2), 53 -64. [in Persian]

- Alizadeh Sani, M., Yahyazadefar, M., Hassanzadeh, M (2015) The Impact of Perceived Diversity on Financial Performance of Team: organizational trust as moderator, Journal of Organizational Behavior Studies, 3 (11). 197-175. [in Persian]
- Amir, Ahmad Fitri, Mohd Noor Ismawi Ismail, and Toh Poh See. "Sustainable Tourist Environment: Perception of international women travelers on safety and security in Kuala Lumpur." Procedia-Social and Behavioral Sciences 168 (2015): 123-133.
- Arshiha, M.S, Modiri, A (2011) The Impact of Gender Spaces on Women's Security in Case Studies: Madar Square and railway station. Quarterly Journal of Social Research, 4(13): 119-142. [in Persian]
- Asari Nezad, H., Hossein Yavari, A., Modrabar, L., Rostami, M (2013) the Role of Citizen Security in Developing Countries' Public Order, Journal of Entezam Ejetemaie, 5(3): 51-84. [in Persian]
- Axdar. S (2011). An Attitude to Analyzing Urban Spaces, Tehran, Setaeesh publications, First Edition. [in Persian]
- Azimi, Hm., Rousta, M (2012) Investigating and analyzing the impact of inequality on social, economic and political security of the Mashhad metropolis, human geography research, (81), 177-192. [in Persian]
- Bayat, B (2008). Crime prevention, with emphasis on community-based approach, design and printing of the Office of Advertising, Police deputy of the police, Department of Social Studies. [in Persian]
- Bazi, K., Rezaei, B (2012) Study of Urban Suitable Structures for Women with Emphasis on Security in Zabol City, Geographical Planning of space Quarterly Journal, 2(5): 18-36. [in Persian]
- Bemanian .M R, Rafieian. M, Zabetian, E (2008) the safety of women's traffic in urban spaces and their participatory assessment in the central part of Tehran, THE JOURNAL OF WOMENS' STUDIES. 2(4):39-56. [in Persian]
- Bomanian, R., Mahmoudinejad., H (2009) Urban Security and Design, Hale / Tahan Publications, First Edition, Tehran, 192 pages. [in Persian]

در پیش‌بینی میزان ناامنی مؤثر باشد. این افراد به نوعی به این مبحث پرداخته‌اند که می‌توان با تغییر در طرح فضاهای مسکونی و تجاری و فضاهای عمومی و ایجاد فضاهای قابل دفاع از جرم، پیشگیری و احساس امنیت را افزایش داد. در پایان به منظور بهبود وضعیت شاخص‌ها، پیشنهادهایی ارائه شده است:

- افزایش کیوسک‌های انتظامی در بخش مرکزی منطقه یک،
- افزایش گشت پلیس در فضای بازار و خیابان‌های اطراف،
- تعیبه دوربین‌های مدار بسته در فضاهای عمومی،
- بهسازی کالبدی فضایی بناهای مخروبه و فرسوده،
- رعایت استانداردهای زیست محیطی و جلوگیری از ساخت و سازهای بلندمرتبه در مسیرهای باریک و کم‌تراز شش متر،
- حل مسائل مربوط به ترافیک شهری و آلودگی‌ها،
- جلوگیری از ایجاد فضاهای بدون دفاع شهری و از طریق تغییر در فرم و فضا،
- برجیدن بساط دست‌فروش‌ها و محل تجمع آنها به خصوص در حواشی بازار و جلوگیری از تجمع آنها در کوچه‌های تنگ مجاور بازار،
- ایجاد فضاهای مناسب برای تعاملات،
- پاک‌سازی پارک‌های ساحلی رودخانه کارون در منطقه یک از معتادان و ولگردان،
- افزایش میزان روشنایی در خیابان‌ها و کوچه‌های منتهی به بازار و
- و تغییر مکان قرارگیری مبلمان‌های شهری (مانند باجه‌های تلفن و روزنامه‌فروشی).

References:

- Abbaszadegan, M (2005) Social Psychology Dimensions of Urban Spaces, International Journal of Engineering, Volume Sixteen. [in Persian]
- Afshani, A, Zakeri Hamaneh, R (2012) Comparative Study of the Level of Social Security of Women and Men Living in Yazd, Women in Development and Politics,(3), 145-162. [in Persian]
- Afsharkhan, J, Rahimi Yazdi, M (2013) The Impact of Environmental and Social Factors on Urban Safety (Case study: Selected neighborhoods of Yazd city), Urban Sociological Studies, 3(8) 78-59. [in Persian]
- Ahmadi, M., Kildi, A (2012) Investigating the sense of social security of women in Sanandaj and the social factors affecting it, Journal of Women and Society, 3(4), 1-19. [in Persian]
- Ahwaz Municipality, (2012), Ahwaz Metropolitan Statistical Office, Publications and International Affairs of Ahwaz Municipality. [in Persian]
- Akbari, R., Pak Banyan, S (2012) The Effect of the Body of Public Spaces on the Social Security

- KAOSKELA a, Hille, pain b, Rachel (1999) revisiting fear and place : woman's fear of attack and the built Environment, department of geography, university of Helsinki, UK, Finland b Division
- Kouza Kargalji, L., Zarghami, S., Aghaei, P (2014) Measurement of safety sensitivity in public green spaces Case study: Tehran Mellat Park, Police Geography, 2(7):139-156. [in Persian]
- Lapintie. I. (2007) "modalities of urban space", sage publications
- Lotfi, S., Bardi Anamradnezhad, R., Sassanipour. M (2014) Investigating the sense of security in public spaces (Case study of Shiraz Metropolis), Journal of Research and Urban Planning, 5(19):39-56. [in Persian]
- Lotfi, S., Bardi Annamadnejad, R., Vahedi, H (2015) Evaluation of the physical components of public spaces and its impact on the social security feelings of Babolsar citizens, on security and social order Strategic research, 5(1): 131-152. [in Persian]
- Marawofnejad, A, (2011), The Impact of Urban land uses Creating thermal islands "A Case Study: Ahwaz City", Quarterly Journal of Environmental Based Territorial Planning, 4 (14), 90-65. [in Persian]
- Mohammadi, J., Moradi Padouk, M (2013) Investigating the sense of security of women in urban areas. Case study of Isfahan 5 and 13, Urban Sociological Studies, 3(9): 172-155. [in Persian]
- Molaei Hashjin, N, Azimi, N., Molaei Hashjin, M (1394), Sensitivity to security based on physical indicators in Rasht. A comparative study of the old and new texture of the area of Professor Sara, Quarterly Geography, 13(47): 57- 35. [in Persian]
- Mousavi, M. N, Visian, M, Mohammadi Hamidi, S., Asghari, M (1394) the sense of security in urban spaces Case: Sarakhs city, Quarterly Geography, 13(45): 185-202. [in Persian]
- Movahed, M., Hemmat, S (1392) Study of cultural and social factors related to social security of women, Journal of Women and Society, 4(2): 55-82. [in Persian]
- Pieri, F (2014) Investigation of women's safety in urban parks with emphasis on environmental and social indicators (case study: Ilam city), Supervisor: Masoud Safayipour, Shahid Chamran
- Carmona, M. Heath, T. T. and Ties dell, S., (2003), Public Places - Urban Spaces, Architectural press, Oxford.
- Ditton, Jason (2000) Crime and the city, public attitudes toward open-street CCTV in Glasgow Oxford, the center for crime and justice studies (ISTD), BRIT. CRIMINOL.
- Ebrahimi, M (2009) the Impact of Color on Life and Feelings of People, Journal of Iranian Oil Industry Staff (43). 123-139. [in Persian]
- Fazelian, P (2010) A Review of the Relation between the Kind of Veil and the Level of Social Security among Women Living in Tehran, Women's Research Journal, 1(2):65-86. [in Persian]
- GARCIA RAMON, Maria Dolors; ORTIZ, Anna; PRATS, Maria (2004) "Urban planning, gender and the use of public space in a peripheral neighbourhood of Barcelona", CITIES, 21 (3), pp. 215-223 (+).
- Gharaei, F., Rad Jahanbani; N., Rashidpour; N (2010). Assessment and Measurement of the Sense of Security in Different Urban Areas. Case Study: Tehran, 2nd and 11th Regions, Journal of armanshahrmedia. 4: 17-32. [in Persian]
- Ghasemi, F (2013) The Effect of Urban Environment on Women's Psychological Security in Ahwaz (Case Study: Kian Pars, Amanieh, Hesirabad), guide Master: Nahid Sajjadian and Morteza Nemati, Shahid Chamran University, Department of Geography and Urban Planning. [in Persian]
- Gilich, M., Amari, H (2013) Income on Urban Defenseless Space, Tehran, Tisa Publication, First Edition. [in Persian]
- Goli. A (2012) Women and Safety in Public Urban Space: Case study of AZADI Park, Shiraz, Journal of Historical sociology, 3(2):143-164. [in Persian]
- Haji Ahmadi Hamedani, A., Majiddi, H., Jahanshahloo, L (2015) Evaluation criteria affecting the activity of women in urban areas, Case study: 20th Golestan Dist, Poonak, Tehran, Journal of Urban Studies, 4(14), 47-60. [in Persian]
- Hosseinun, S (2007). Create a sense of place in urban spaces, Journal of Shahrdariha, (82). [in Persian]
- Iran's Statistics Center, censuses from 1335 to 1390. [in Persian]

Sajjad Boulevard, Mashhad), Sixth National Conference on Urban Planning and Management with Emphasis on Islamic Urban Components, Mashhad, Pages 23-1. [in Persian]

- Shamsuddin, S., & Hussin, N. A. (2013). AWARENESS BY KUALA LUMPUR CITY HALL STAFFS FOR SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF CRIME PREVENTION THROUGH ENVIRONMENTAL DESIGN (CPTED). PLANNING MALAYSIA, 11, 41-58.
- Shayegan, F (2008) A Survey of People's Trust in Police (Case Study: Tehran City), Journal of Danesh-e-Entezami, 10(2):114-95. [in Persian]
- Taheri, Z., Rabbani, R., Adibizadeh, M (2009) the Relationship of the Police and the Sense of Security in Isfahan City, Journal of Danesh-e-Entezami, 2(12):76-110. [in Persian]
- Wellesley, D. J.,(1990), Urban Living the Individual in the City, Hong Kong, Longman group.
- www.PPS.org,2008 (Crating park signage)
- www.PPS.org,2008 (what Role can design play in creating safer parks)
- www.PPS.org,2008 , Bus shelter Excerpted from public space.
- Yahya Zadeh H, Khedri B. (2015) Social and Economic Factors Affecting the Societal Security of Women-Headed Households in Marivan City. Social Welfare. 15 (56):151-184. [in Persian]
- Zabatian Targhi, E. (2008) Identifying and Analyzing the Factors Affecting the Promotion of Women's Security in the Urban Environment Case Study: Southern District of Imam Khomeini Street, Naser Khosrow Street to Islamic Unity, Master's Degree Program in Urban Development, Tarbiat Modares, University Faculty of Arts and Architecture, guide Master: Mohammad Reza Bomanian. [in Persian]
- Zabetian E, Bemanian MR, Rafeian M. (2010) Investigating the Urban Space Planning Patterns Effect on Increasing Women's Security (Case Study: Central District of Tehran), 17(48):107-149. . [in Persian]
- Zabihi, H., Larimian, T., Pourani, H. (2013) Analytical Model for Promoting Urban Security through the Security Design Approach (SBD) (Case Study: District 17 of Tehran Municipality), University, Department of Geography and Urban Planning. [in Persian]
- Rahnamaei, M.T, Pour Mousavi, M (2006). Investigation of Tehran City Metropolitan Security Insecurities Based on Urban Sustainable Development Indices, Journal of Geographical Research, 38(57), 193-177. [in Persian]
- Rakhshanasab H., esfandiari mehni H. (2015) Investigating the Relationship between Feeling Secure and Social Capital of the Citizens in Zahedan City. Social Welfare. 14 (55):109-134. [in Persian]
- Rastgar, Kh, Haghghat, F, Zare, H, Hassanzadeh, K (2015)Examination of the Relation between Social Security and Social-Wellbeing with Supervision among Women Living in Shiraz, Journal of Research Woman and Society, 6 (23),79-104. [in Persian]
- Rezvan A, Fathi M. (2012) Factors Related to Insecurity Feeling. Social Welfare. 12 (45):451-479. [in Persian]
- Rosewarne, Lauren (2005) "The men's gallery, Outdoor advertising and public space: Gender, fear, and feminism", Department of Political Science, University of Melbourne, Victoria, Women's Studies International Forum,^۲ www.elsevier.com/locate/wsif.
- Safayipour, M., Siyahi, Z., Zargar Shooshtari, N., Dari Pour, N. (2014) Study the endowment effect on economic development of Ahvaz city, Journal of Research and Urban Planning, .5(16): 104-89. [in Persian]
- Sahabi, J.,Feizi, E.,Samadi begeh, J (2009) Investigating the Impact of Social Elements on Social Security in Sanandaj, Social Sciences Journal, 3(3): 155-182. [in Persian]
- Salehi, I. (2011) Planning and Environmental Design of Urban Environment, Publications of the Organization of Municipalities and Daisies of the Country, First Edition, Tehran, 174 pages. [in Persian]
- Schweitzer, J. H., Kim, J. W., & Mackin, J. R. (1999). The impact of the built environment on crime and fear of crime in urban neighborhoods. Journal of urban technology, 6(3), 59-73.
- Shabani, M., Malekinia, M., Ehtesham, S. (2012) Investigation of physical security indices for women's presence in urban space (case study:

Urban and Regional Studies and Research, 5(17).
119-136. [in Persian]

- Zarei, F. (2016) Investigating the Components of Urban Space to Provide Solutions for Enhancing Environmental Security (Case Study: Oudlajan Neighborhood), Master's Thesis, Islamic Azad University, Department of Urban Planning, Ferdowsahr: Haleh Hosseinpour. [in Persian].

۶۸

شماره بیست و سوم

تابستان ۱۳۹۶

فصلنامه
علمی-پژوهشی

مطالعات
شهری

ازبانی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری